

**Додаток до матеріалів
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції**

**«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЇ:
ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ»**

присвячена видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману

Тези доповідей

**22 листопада 2024 року
м. Харків, Україна**

**Харків
2024**

УДК 005:316.46

Трансформаційне лідерство в умовах цифровізації: сучасні підходи, виклики та можливості

Гарницький Андрій Олексійович,

аспірант 1 року навчання, кафедра міжнародної економіки і менеджменту,
ХНЕУ ім. С. Кузнеця (м. Харків, Україна),
e-mail: garnitskiyandrey@gmail.com

Постійні зміни та зростаюча невизначеність зовнішнього середовища змушують компанії швидко адаптуватися. Величезні масиви даних, складні інформаційні системи та диджиталізовані практики роботи бізнесу вимагають відповідності сучасним трендам, що, своєю чергою, формує у компаній запит на цифрову трансформацію.

Одним із ключових факторів успішної реалізації цифрової трансформації є трансформаційне лідерство, роль якого полягає в стимуляції якісних змін завдяки підтримці впровадження нових ідей та мотивації працівників. Саме тому в умовах глобальної цифрової епохи такий тип лідерства стає фундаментальним чинником формування та підтримки міжнародної конкурентоспроможності підприємства.

Джеймс М. Бернз, який отримав в 1978 році Пулітцерівську премію за роботу «Лідерство», зазначав: «одним з універсальних прагнень нашого часу є жага за захоплюючим та креативним лідерством» [1]. На відміну від лідерства в класичному його розумінні, яке часто фокусується на управлінні та підтримці стабільної діяльності бізнесу, трансформаційне лідерство орієнтоване на створення та підтримку змін, заохочення інновацій та розвитку. Зокрема, дослідження показують, що такі лідери мають здатність мотивувати працівників до створення нових ідей та впровадження змін, що є важливим для підвищення конкурентоспроможності підприємства [2].

Сучасні теоретичні надбання говорять про те, що саме трансформаційне лідерство є найбільш адаптивним та гнучким підходом в умовах цифрових змін, оскільки такий тип лідерства зосереджується на розвитку інноваційних стратегій, здатності лідерів надихати співробітників та сприймати зміни як можливість. При цьому лідерство в умовах глобальної цифровізації підкреслює здатність керівників користуватися цифровими інструментами та технологіями для ефективного прийняття рішень та координації діяльності компанії. Аналіз теоретичних напрацювань говорить про те, що ключовими аспектами ефективного впровадження трансформаційного лідерства є питання якісної та прозорої комунікації та мотивації підлеглих [3].

Своєю чергою, дослідження різноманітних стилів лідерства в умовах змін, що є однією з ключових характеристик сучасних викликів цифрової трансформації, підкреслює важливість саме адаптивного підходу [4].

Вимоги до сучасних лідерів постійно змінюються, іноді кардинально, під впливом цифрових технологій. Як наслідок лідери повинні демонструвати відкритість до інновацій, високу адаптивність та спроможність на високому рівні використовувати сучасні цифрові інструменти в управлінні. Здатність до швидких змін і гнучкі підходи в прийнятті рішень стають фундаментальними рисами сучасних лідерів. Важливо підкреслити зв'язок між трансформаційним лідерством та здатністю підприємства до інновацій. Важливим складником інноваційності підприємства є вплив лідерів на формування культури безперервного навчання, сталого розвитку та інтеграції знань в компаніях [5].

Приклади успішного трансформаційного лідерства можна знайти в діяльності міжнародних компаній, таких як Amazon і Google, де лідери активно стимулюють інновації, підвищуючи конкурентоспроможність підприємств.

Лідери все частіше змушені вирішувати трансформаційні виклики, такі як стрімкий розвиток штучного інтелекту, опір змінам серед співробітників, брак цифрових навичок, дефіцит висококваліфікованих кадрів, а також швидкий темп розвитку технологій. Стає очевидним, що всі ці фактори створюють додатковий тиск на керівників у процесі цифрової трансформації, і тут одним із ключових факторів, що дозволяє трансформаційним лідерам ефективно відповідати на виклики та знижувати опір до змін, виступає оперативне дотримання стандартів операційної ефективності [6]. З іншого боку, критично важливо використовувати нові підходи до лідерства задля розвитку організацій, що може забезпечити процвітання та успіх компаній в умовах цифрової ери [7].

Важливо зазначити, що паралельно із великою кількістю викликів цифрова трансформація відкриває нові можливості для розвитку лідерів та лідерських компетенцій, особливо в міжнародному контексті. Так, трансформаційне лідерство сприяє подоланню бар'єрів, забезпечує підтримку в інтеграції цифрових технологій і підвищує ефективність управління підприємством та бізнесом на міжнародному рівні. Особливо гостро постає питання важливості підготовки наступних поколінь лідерів шляхом формування культури наступності та створення «фабрики лідерів», що, своєю чергою, підтримує безперервний розвиток управлінських компетенцій у лідерів у цифрову еру [8].

З огляду на стрімкий розвиток цифрових технологій, бізнес має адаптуватися до нових викликів і можливостей, що виникають у цьому динамічному русі. Трансформаційне лідерство виступає важливим елементом, який допомагає компаніям успішно справлятися з цими змінами. Такий підхід у лідерстві поєднує гнучкість у прийнятті рішень, підтримку інновацій, а також ефективну комунікацію і мотивацію працівників – усе це є основою для сталого розвитку компаній в умовах постійних змін ринку.

Приклади з практики провідних компаній показують, що керівники, які активно впроваджують цифрові інструменти для прийняття рішень, суттєво підвищують конкурентоспроможність своїх організацій на міжнародному ринку. Особливо актуальним це стає в умовах криз і прискореного технологічного розвитку, коли саме трансформаційне лідерство допомагає зменшити опір змінам, стимулювати адаптивність і підтримувати зростання бізнесу.

Крім того, трансформаційне лідерство формує культуру безперервного навчання та інноваційності, що дозволяє компаніям розвивати нові компетенції та інтегрувати знання. Розвиток наступного покоління лідерів, побудова «фабрики лідерів» і формування культури наступності набувають дедалі більшого значення для забезпечення довготривалої конкурентоспроможності компаній у цифровому світі.

Література

1. Burns J. M. Leadership. New York : Harper and Row, 1978. 530 p.
2. Zuo H., Zeb A., Ismail F., Othayman M. B. Transformational Leadership: Enhancing Corporate Entrepreneurship for Fostering Competitiveness. *Journal of Competitiveness*. 2024. Vol. 16 (2). P. 20–34.
DOI: <https://doi.org/10.7441/joc.2024.02.02>
3. Korejan M., Shahbazi H. An analysis of the transformational leadership theory. *Journal of Fundamental and Applied Sciences*. 2016. Vol. 8 (3). P. 452–461.
DOI: <https://doi.org/10.4314/jfas.v8i3s.192>
4. What is transformational leadership? A model for motivating innovation. URL: <https://www.cio.com/article/228465/what-is-transformational-leadership-a-model-for-motivating-innovation.html>
5. Odumeru J. A., Ogbonna I. G. Transformational vs. Transactional Leadership Theories: Evidence in Literature. *International Review of Management and Business Research*. 2013. Vol. 2 (2). P. 355–361.
6. 25 operational excellence thought leaders to follow in 2024. // Process Excellence Network. August 2024. URL: <https://www.processexcellencenetwork.com/opex/articles/top-25-operational-excellence-thought-leaders-2024>
7. New leadership for a new era of thriving organizations // McKinsey and Company. May 2023. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/people-and->

Конкуентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики

organizational-performance/our-insights/new-leadership-for-a-new-era-of-thriving-organizations

8. The art of 21st-century leadership: From succession planning to building a leadership factory // McKinsey and Company. October 2024. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/strategy-and-corporate-finance/our-insights/the-art-of-21st-century-leadership-from-succession-planning-to-building-a-leadership-factory>

Тези надійшли до редакції 02.11.2024 р.

